

11.2 Výživové okénko - sůl

O škodlivosti nadměrného příjmu cukru slýcháme z mnoha stran, ale na sůl se často zapomíná. Přitom rizika vysokého příjmu soli nejsou menší. Nadbytek soli vede ke zvýšené zátěži ledvin, zvyšuje vylučování vápníku močí a tím k jeho ztrátám, a také zvyšuje krevní tlak. Vyšší příjem soli také nepřímo přispívá ke vzniku obezity, protože slané jídlo zvyšuje chuť k jídlu. Po snědení slaných pokrmů zpravidla následuje chuť na sladké, často na sladké nápoje (typickým příkladem je fast food – k hamburgeru a hranolkům si lidé dávají colu).

Nejvíce soli se skrývá v průmyslově zpracovaných potravinách, mnohem menší množství zbývá na dosolování hotových pokrmů nebo vaření. Vyšší obsah soli najdeme v uzeninách, některých sýrech (např. niva, tavené sýry), pečivu (zvláště v pečivu se solí na povrchu), chlebu, slaných pochutinách (chipsy, slané tyčinky), solených rybách, instantních výrobcích, kořenících směsích, konzervách a hotových pokrmech určených k ohřevu. Sůl se nachází dokonce i tam, kde bychom ji nečekali – v dětských výrobcích nebo sladkých potravinách jako sušenky, koláče, sníadaňové cereálie, kukuřičné lupínky a instantní kaše. Sůl ve sladkých výrobcích totiž podporuje vnímání sladké chuti.

Například kukuřičné lupínky mohou obsahovat 2–2,5 gramu soli na 100 gramů, zatímco některé párky mají jen 2 gramy soli. Dokonce jsou i sušenky, které v sobě mají více soli než solené arašídy, což znamená 1,4 gramu soli na 100 gramů.

Jak vybírat potraviny

Každý výrobek má na obale uvedeno, kolik soli obsahuje. Porovnáním různých značek stejného výrobku (např. šunky) můžete zjistit, která je z hlediska obsahu soli vhodnější. **Pamatujte, že doporučená denní dávka soli je 5–6 gramů.** Důležité je nejen to, kolik soli výrobek obsahuje, ale také kolik ho nakonec sníte. Platí pravidlo: Čím méně soli, tím lépe.

Tipy, jak snížit příjem soli:

- Místo solených ořechů dejte nesolené – úspora 0,4 g soli na 30 g.
- Místo slaných tyčinek zvolte žitné tyčky – úspora 2,5 g soli na 50 g.
- Housku se salámem nahraďte mozzarellou – úspora 1,5 g soli.
- Místo solených chipsů zkuste zeleninové chipsy – úspora 0,8 g soli.
- Popcorn nahraďte praženou cizrnou – ušetříte 2,4 g soli.
- Místo chleba s párkem si dejte cottage – úspora 2,5 g soli.
- Klobásu nahraďte steakem – úspora více než 4 g soli.
- Nivu vyměňte za mozzarellu – úspora 1,3 g soli.
- Místo cornflakes si dejte ovesné vločky – úspora 1 g soli.
- Paštiku nahraďte hummusem – úspora 1 g soli.

Jak omezit příjem soli?

Místo soli používejte:

- Bylinky: bazalka, medvědí česnek, libeček, oregano, petrželka, pažitka, šalotka, kopr apod.

- Zeleninu: cibule, česnek, křen, mrkev, petržel, celer, rajčata, papriky
- Sušenou zeleninu bez přídavku soli
- Sušené houby, které mohou být součástí domácího polévkového koření
- Bílý jogurt, kysanou smetanu nebo acidofilní mléko
- Citrónovou nebo grapefruitovou šťávu
- Jablečný ocet
- Kořenící směsi bez soli

Značné množství soli získáváme z polévek. Vytvořte si vlastní polévkovou kořenící směs z bylinek (bazalka, libeček, oregano, petrželka) a sušených hub. Stačí je rozdrtit mezi dlaněmi a přidat nadrcené sušené houby.